

KONRÁD HILDA

Emlékezéseim - Konrád Ignác, a lovak festője

2009. február 23-án volt negyven éve, hogy édesapám Konrád Ignác, a versenylovak ismert festője meghalt. Földműves fiaként született 1894. január 31-én az akkori Somogy megye területén fekvő Németújfaluban (ma a Baranya megyei Kétújfalú). Már négy évesen művészi hajlamot mutatott, melyet műértők fejlesztettek tovább. Szigetváron végezte a polgári iskolát, majd 1909-ben Budapesten az Iparművészeti Főiskolán és a Művészeti Akadémián folytatta tanulmányait. 1914 őszén vonult be katonának Kaposvárra, 1915. május elsején az orosz frontra vezényelték. 1916 augusztusában hadifogságba került. 1916. szeptember 20-án kitüntették az I. osztályú Ezüst Vitézségi Éremmel, és a Károly-csapatkereszt viselésére is jogosulttá vált. 1918-ban tiszti túszként, sok más magyar sorstárssal, a hírhedt petrográdi Kreszti börtönbe zárták. A kronstadti matrózok agyonlövésük előtt arcképet rajzoltattak édesapámmal, cserébe élelmiszert kapott tőlük. Az élelmet - vajás kenyeret, cukrot - megosztotta a többi magyar tüsszal, hogy az éhhaláltól megmeneküljenek. 1921-ben tért haza.

Az első világháború után a budapesti Iparművészeti Főiskolán tanított, majd 1923-ban Alagra ment, hogy autodidakta módon versenylovakat tanulmányozhasson. Ez az egyik legnehezebb művészi feladat. Az anatómiát az Ellenberger-féle atlaszból, majd elpusztult lovak tetemei alapján az Állatorvostani Intézetben, legfőképpen pedig az alagi tréningpályán mozgásban lévő lovak megfigyelése közben sajátította el. Ismeretei alapját az Iparművészeti Főiskola tanára, prof. Simay Imre rajzmódszerének köszönhetette. Ez tette lehetővé azt a fejlődést, amely az itthoni sportkörök és a külföldi lótenyésztők elismerését is kivívta.

1927-ben Mr. Ralph Beaver Strassburger, a gazdag amerikai versenyló tulajdonos és tenyésztő meghívta Párizsba, hogy versenylóit, valamint az akkor USA-ban, Angliában és Írországban élő legjobb apaméneket magángyűjteménye számára lefesse. Sajnos az 1929. évi gazdasági világválság ezt a tervet részben megghiúsította. 1932-ben Mr. Kilmer meghívására ismét az USA-ba utazott. 1935-ben festette le Horthy Jenő Magyar Derby győztes lovát, „Duce”-t. Ugyanabban az évben báró Elie de Rothschildtól is kapott rendelést.

1936. szeptember elején véglegesen hazatért Alagra, ahol Horthy Jenő segítségével házat és műtermet épített a Thököly

A Thököly utcai ház és műterem (1941)

(ma Tisza) utca 8. szám alatt. A hazatérés után, rövid ideig szüleim barátaiknál, Hagyanek Ádámnénál és lányánál Bánfy Ferencnénél laktak a Csillag utca 5-ben. Itt születtem meg 1936. szeptember 27-én. Az alagi évek alatt édesapám sajnos súlyos gyógyszermérgezést kapott, háromszori operációval tudták csak az életét megmenteni. Ennek következményeként nagyothallása teljes süketességgé változott. Betegsége alatt a Magyar Lovaregylet nyújtott anyagi segítséget, melyet ő a „Reggeli munka Alagon” című nagyméretű kép odaajándékozásával hálaált meg. Ez ugyanolyan kép volt, mint amit korábban Horthy Miklós kormányzónak festett. A harmadik változatot 1953-ban készítette R. B. Strassburgernek, mely a Salon de Paris kiállításán díjat is kapott.

Róna Mannamed rendek (1943)

Gyermekkoromban, Alagon, legtöbbször Bánfy Emmával és Ferivel, a nálam idősebb barátaimmal játszottam. Együtt csavarogtunk a községben, csiperke gombát szedtünk vagy néztük a lovaregyleti versenylókat. Édesapámhoz hasonlóan nagyon szerettem az állatokat, főleg a kutyákat. El is neveztek „Kutyakisasszonynak”. Gyakran elkísértem édesanyámat az iskolával szemközti Zivanof-féle élelmiszerüzletbe. A dunakeszi piacra is eljártam vele, ahol sok érdekes látnivaló volt egy gyermek számára. A sokkal kisebb, de hozzánk közelebb lévő alagi piac a Trafik téren működött. Itt vásároltam néha cigarettát a szüleimnek, a „Varga” kocsmából pedig, ami az utcánk sarkán állt, sört vittem haza. A „fóti gróf” és gyerekei minden télen eljöttek értem, és nagy, lovas szános kirándulást tettünk Alagon. Nagyon élveztem. Nyáron édesanyámmal és barátainkkal a Dunára jártunk fürdeni. Néhányszor a Rákóczi utcában lévő mozit is meglátogattuk. Vasárnaponként a Szent Imre templomba mentem, ahol egykor megkereszteltek és elsőáldozó lettem. Szüleim 1940-ben itt kötötték az egyházi házasságot (a polgárit 1932-ben Párizsban). A műtermünket, melynek nagy ablakai voltak és bejáratát úgy építették meg, hogy a lovak is be tudjanak rajta menni, olyan megrendelők keresték fel, mint Festetics herceg, Horthy Jenő vagy Wenckheim gróf. Jöttek mások is, akik portréhoz, vagy anatómiai tanulmányokhoz álltak modellt. Édesapám, aki nagyon szeretett, mindig megengedte, hogy figyeljem a munkáját, kivéve, ha atkét festett. 1941-ben engem festett meg magyar ruhában, sok szép dáliaival, melyeket Horthy Jenő kertjéből hoztam. Ekkor tapasztaltam meg, hogy milyen fárasztó modellt állni. Sükettsége miatt gyakran mutogatással jeleztem édesapámnak, hogy pihenni szeretnék.

Volt, amikor azt mondta, maradjak még egy kicsit. Megvártam amíg elfordítja a fejét, gyorsan leszálltam a pódiumról és mellé álltam, hogy láthassam mennyire haladt a portrém. Soha nem szidott meg, még akkor sem, ha kárt okoztam.

A rólam készített kép (1941)

A második világháború számunkra első bombatámadása a dunakeszi Gyártelepen ért minket 1944 egyik éjjelén. Mindenki nagyon megijedt és félt. Hogy ne haljunk meg a beomló ház alatt, édesapám, akit süketsége miatt nem soroztak be katonának, egy gödröt ásott a kertünkben és egy tetőt épített rá. Ide bújtunk a barátokkal az egyre gyakoribb légitámadások alatt. Rémes idők voltak ezek. Amikor Budapestet bombázták, döbbenet néztük Alagról a lángok által pirosra „festett” eget, és néha még a robbanásokat is hallottuk. 1944 nyarán édesapámmal Újkígyóásra utaztunk Wenckheim gróf gyönyörű kastélyába. Itt édesapám több képet festett a családnak, melyeket egy hónap múlva Alagra, onnan Ausztriába, majd később Franciaországba vittünk, ahol átadtuk azokat Wenckheiméknek. A békes napokat szomorú időszak követte. Szeptemberben 18 éves János bátyám bevonult katonának. A budai Várban harcolt, majd eltűnt. Szüleim nagyon sokat szenvedtek tragikus sorsa miatt. November közepén Ausztriába menekültünk édesanyám testvéreihez. Itt a háború végén édesapám felkereste az angol megszálló csapatok főhadiszállását, ahol felajánlotta, hogy szívesen megfestené néhány tiszt portréját. Major C.P.R. Bowen-Colthurst, felismerve édesapám tehetségét, egy lakást szerzett neki Niederdorfban, Treffnen mellett. Együtt utazgattak Karintiában és tájképeket festettek. Mr. Bowen-Colthurst sokat segített nekünk azokban a nehéz időkben. Miután angol jötevők visszatért hazájába, édesapám a helybelieknek festett pár

képet. Nagy segítségünkre volt szomszédunk, Olsacher Franz, aki két portréért cserébe tejet, lisztet, gyümölcsöt adott és bútorokat kölcsönzött nekünk. Amikor Ausztriába érkeztem, még nem beszéltem németül, de 1945 őszén második osztályba mentem a treffeni elemi iskolába, majd később a villachi gimnáziumba kerültem.

1947-ben édesapám ismét Párizsba utazott, ahol újra R. B. Strassburgernek festett képeket. Mivel nem tudott visszajönni Ausztriába, édesanyámmal követték őt, és 1951. november 27-én mi is Párizsba költöztünk egy apám által bérelt műteremmel is rendelkező lakásba. Annak ellenére, hogy kezdetben egy szót sem tudtam franciául, polgári iskolába mentem és 1954-ben sikerült levizsgáznom. Ezután még egy kereskedelmi iskolát is elvégeztem. Párizsban apám kizárólag R.B. Strassburgernek dolgozott, mecénása halála után azonban más versenylő-tulajdonosoknak is készített képeket. Többször elutazott Deauville-ba, a Haras des Monceaux ménesházhoz és Chantilly-ba, ahol főként lovakat vagy embereket festett. Közben néhány kiállításon is részt vett. Édesanyám mindig elkíserte és körülvette őt állandó szeretetével. (Anyám 1988. február 26-án halt meg.) Az utolsó, befejezetlen műve Zrínyi Miklós *Szigeti veszedelem* című eposzájának illusztrálása volt.

Apám az alagi műterem bejárata előtt (1941)

Édesapám 1969-es halálakor egy végtelenül becsületes, jólelkű embert veszítettünk el, aki az erkölcsre nagyon adott. „A becsület erősebb mint az oroszlán” mondta, és eszerint is cselekedett. Sokoldalúan művelt ember volt, főleg a művészetben és a filozófiában volt jártas. Nagyon érdekelték a nemzetközi események, a tudományos találmányok és az atomfegyverek fejlesztése, mert aggódott az emberiség jövője miatt. Mélyen hívőként, nehéz helyzetekben mindig abban bízott: „Isten majd segíteni fog”.

Szülőfalujában, Kétújfalun általános iskola, egykori lakhelyén, Dunakeszi-Alagon utca viseli a nevét.

